

تحلیل عوامل جمعیت‌شناختی مرتبط با تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال

دکتر رضا شجاع*^۱، دکتر هاشم کوزه‌چیان^۲، دکتر محمد احسانی^۲، دکتر مجتبی امیری^۳

۱. گروه مدیریت ورزشی، بخش علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه پیام نور

۲. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه تربیت مدرس

۳. گروه مدیریت، دانشکده مدیریت، دانشگاه تهران

(تاریخ دریافت: ۹۲/۳/۷، تاریخ پذیرش: ۹۲/۸/۲۳)

چکیده

زمینه: تصمیم‌گیری اخلاقی به عنوان شکل سازمان‌یافته تأمل اخلاقی، به منظور حل تعارضات اخلاقی بوده و از عناصر ضروری در حوزه ورزش محسوب می‌شود. هدف از انجام پژوهش حاضر، بررسی وضعیت تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران و شناسایی عوامل جمعیت‌شناختی مرتبط با آن بود.

روش: روش پژوهش حاضر، توصیفی و از نوع همبستگی می‌باشد. جامعه آماری پژوهش حاضر، همگی بازیکنان شاغل در لیگ برتر فوتبال ایران در فصل ۹۰-۹۱ بودند ($N=396$) که تعداد بازیکنان از ۱۱ تیم راه آهن، نفت تهران، مقاومت شهید سپاسی، فولاد خوزستان، شاهین بوشهر، سپاهان اصفهان، ملوان بندر انزلی، نفت آبادان، پیکان، پاس همدان و آلومینیوم هرمزگان به عنوان نمونه نهایی پژوهش انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری، در مرحله انتخاب تیم‌ها، در دسترس و سپس در مرحله انتخاب بازیکنان به صورت تمام شمار تعیین گردید. ابزار مورد استفاده در پژوهش، پرسشنامه ۲۸ گویه‌ای وضعیت‌های دشوار اخلاقی در فوتبال حرفه‌ای (DPSQ-Iran) بود که به منظور جمع‌آوری اطلاعات در اختیار آزمودنی‌ها قرار گرفت. در نهایت، جهت برآزش الگو و مشاهده ارتباط بین عوامل جمعیت‌شناختی با تصمیم‌گیری اخلاقی از تحلیل مسیر و جهت مقایسه تصمیم‌گیری اخلاقی و خرده‌مقیاس‌های آن به تفکیک تیم‌ها از تحلیل واریانس یک طرفه در سطح معنی‌داری $P < 0.05$ استفاده شد.

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که؛ تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران در وضعیت متوسط و نامطلوبی قرار داشته و بیشتر بازیکنان با وجود آگاهی‌های اخلاقی از قضاوت و مسئولیت‌پذیری اخلاقی کمی برخوردار هستند. ضمن اینکه یافته‌ها ارتباط برخی عوامل جمعیت‌شناختی مانند: تجربیات فردی، شغلی و حرفه‌ای را بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان تأیید کردند.

نتیجه‌گیری: برپایه یافته‌های پژوهش؛ استعدادیابی و پرورش فنی، اجتماعی و رفتاری بازیکنان شایسته از سنین پایه و همچنین، مهندسی اخلاقی تجربه‌های فردی، شغلی و حرفه‌ای آنان، ممکن است منجر به بهبود وضعیت اخلاقی فوتبال ایران شود.

کلید واژگان: تصمیم‌گیری اخلاقی، وضعیت دشوار اخلاقی، عوامل جمعیت‌شناختی، بازیکنان لیگ برتر، فوتبال

سراغز

همه‌گیر در سراسر دنیا تبدیل شده است، بسیاری از کودکان، نوجوانان و جوانان شاهد رسوایی و رفتارهای غیراخلاقی الگوهای اجتماعی خود بوده و این امر می‌تواند ضربه‌های

درحالی‌که، حاشیه‌ها و فساد اخلاقی موجود در فوتبال به چالشی

و همچنین فشار برای کسب نتیجه در کوتاه‌ترین زمان ممکن، مدیران، مربیان و حتی ورزشکاران سطوح حرفه‌ای را به طور مشخص تحت فشارهای شغلی، عمومی و رسانه‌ای قرار می‌دهد. این مسئله یکی از موارد اثرگذاری است که زمینه تصمیم‌گیری‌های غیر اخلاقی در محیط‌های ورزش را فراهم نموده است (۶ و ۷).

علاوه بر موارد بالا، کاهش چشمگیر حساسیت اخلاقی افراد درگیر در ورزش، موضوعی است که نشان دهنده شیوع نوعی بی‌تفاوتی اخلاقی در محیط‌های ورزش حرفه‌ای است. به طوری که، افراد نسبت به رفتارهای غیر اخلاقی اطراف خود، توجه، ابراز نگرانی و حساسیت کمتری نشان می‌دهند (۸). به طور کلی، یافته‌های مربوط به تصمیم‌گیری اخلاقی ورزشکاران حرفه‌ای نشان می‌دهد که؛ در این دسته از ورزشکاران به طور معمول جهت‌گیری بیشتری نسبت به پول وجود داشته و افراد مجبور هستند مهارت‌های خود را برای مسابقه دادن به حراج بگذارند. از نظر تکنیکی این دسته از افراد به تاجرانی بدل می‌شوند که می‌خواهند حرفه‌ای باشند، در عین حال، هنوز هم به خطا نکردن اهمیت می‌دهند، اما دیگر اهمیت این موضوع برایشان در درجه اول نیست، بلکه به درجه دوم نزول یافته است (۹). شواهد این موضوع زمانی افزایش می‌یابد که جریمه مالی و یا کم کردن حقوق ورزشکاران می‌تواند تا حدی زمینه‌های کاهش برخی رفتارهای غیر اخلاقی در آنان را فراهم سازد. ضمن اینکه برخی از آنان معتقدند؛ استفاده از ادبیات کلامی ناشایست (ناسزا) برای پیروزی در رقابت طبیعی و قابل قبول است (۱۰).

فوتبال ایران نیز به طور گسترده‌ای با پدیده بی‌اخلاقی و پیامدهای آن روبروست. از برخوردهای زنده بازیکنان با یکدیگر در مقابل چشم مردم و ده‌ها دوربین تلویزیونی گرفته تا بیانه‌های زنده مربیان سرشناس بر علیه یکدیگر، فحاشی تماشاچیان ناراضی به داوران، ورزشکاران و مربیان، همه و همه نشان‌دهنده وضعیتی است که از دیدگاه برخی از کارشناسان فوتبال ایران، «بحران» نامیده می‌شود. اگرچه در هر پدیده، پولساز و تجاری مانند فوتبال که تأمین‌کننده منافع بسیار از افراد و یا ابزار قدرت باشد، ایجاد و بروز مسائل ساده و پیچیده اخلاقی

جبران‌ناپذیری برای جامعه به دنبال داشته باشد. بر پایه نظر متخصصین، هر رفتار پیامدهایی به دنبال داشته و جوانان در فرهنگی متأثر از رسانه‌ها بزرگ می‌شوند، جایی که می‌بینند دروغ، بی‌حرمتی، رفتارهای زشت و ناپسند از سوی ورزشکاران، مربیان و سایر افراد درگیر در ورزش مورد علاقه‌شان، عادی شده و اخلاق به عنوان مانع پیشرفت در محیط‌های حرفه‌ای محسوب می‌شود (۱).

تصمیم‌گیری اخلاقی^۱ به عنوان شکل سازمان‌یافته تأمل اخلاقی، به منظور حل تعارض‌های اخلاقی بوده و از عناصر ضروری در حوزه ورزش محسوب می‌شود (۲). ورزشکاران حرفه‌ای در هر کشور به عنوان الگوهای اجتماعی و چهره‌های جریان‌ساز رسانه‌ای باید با روند تصمیم‌گیری اخلاقی آشنا باشند و از این‌رو برای گرفتن تصمیم‌های اخلاقی، چه در محیط جامعه و چه در میدانی ورزشی، نیازمند توانایی بازشناسی چالش‌های اخلاقی و نیز تصمیم‌گیری‌های مناسب هستند. آنان باید تلاش نمایند حقوق اخلاقی دیگران را بدون به خطر انداختن وجدان اخلاقی خود محترم بشمارند (۳). اگرچه مطالعات نشان می‌دهند که؛ آگاهی ورزشکاران از مسئولیت‌های اخلاقی خود در نتیجه تأکید روزافزون جامعه بر اخلاق ورزشی در حال افزایش است، اما، آنان در شناسایی چالش‌های اخلاقی و تعیین روش مناسب برای حل این چالش‌ها با دشواری‌هایی نیز روبرو هستند (۴). متأسفانه، علی‌رغم پیشرفت در علم اخلاق ورزشی، هنوز دانش کمی درباره توانایی ورزشکاران در دنبال نمودن تصمیم‌ها، عقاید و نظرات خود، پیرامون پیامد تصمیم‌ها و تأثیر محیط‌های عمل بر تصمیم‌گیری‌های آنان وجود دارد (۲ و ۵).

یکی از کارکردهای اخلاق در ورزش، دستورالعملی است که به هنگام تداخل منافع و علائق افراد ارائه می‌دهد (۵). تصمیم‌گیری اخلاقی، ورزشکار، مربی و یا مدیر را درگیر انتخاب یک گزینه از میان دو یا چند گزینه‌ای می‌کند که هر کدام به تنهایی و در شرایط ایده‌آل خوب بوده و منافع مثبتی را به دنبال دارند (۲). به طور کلی، تصمیم‌گیری اخلاقی، توانایی ورزشکار در گرفتن تصمیم مناسب در یک وضعیت دشوار اخلاقی^۲ است که این نوع وضعیت‌ها به میزان قابل توجهی در فوتبال مدرن مشاهده می‌شود (۴). این در حالی است که گسترش نتیجه‌گرایی

میزان قانون‌پذیری و قانون‌گریزی ذینفعان تأکید نموده و از جو فرهنگی حاکم بر تیم به عنوان متغیری مهم و تأثیرگذار بر تصمیم‌گیری اخلاقی یاد می‌کنند (۲ و ۶). در نهایت، یافته‌های یک پژوهش نشان می‌دهد؛ تصمیم‌گیری اخلاقی در افراد تحت تأثیر وجود و میزان پذیرش دو متغیر آزادی و مسئولیت‌پذیری است (۲۱ و ۲۲).

با توجه به موارد مطرح شده، تمرکز تحقیق حاضر بر تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان حرفه‌ای فوتبال ایران به عنوان گام ابتدایی در تصمیم‌گیری‌ها و رفتارهای متعاقب بوده و به طور کلی پژوهش حاضر در نظر دارد قابلیت و مؤلفه‌های تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان لیگ برتر^۷ فوتبال ایران را مورد بررسی قرار داده و به این سؤال پاسخ دهد؛ کدام متغیر جمعیت‌شناختی با تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران مرتبط است؟

روش

جامعه آماری پژوهش حاضر که توصیفی و از نوع همبستگی بود، همه بازیکنان شاغل در لیگ برتر فوتبال ایران در فصل ۹۰-۹۱ بودند ($N=396$) که تعداد ۱۶۲ بازیکن به عنوان نمونه نهایی پژوهش انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری پژوهش به این صورت بود که نمونه‌گیری برای انتخاب تیم‌ها، در دسترس و برای انتخاب بازیکنان به صورت تمام شمار بود. از این‌رو تلاش شد پرسشنامه‌ها در اختیار تمامی بازیکنان هر تیم قرار گیرد. با توجه به مشغله بازیکنان لیگ برتر، در هر تیم تعدادی پرسشنامه به عنوان پرسشنامه مخدوش و یا تکمیل نشده در نظر گرفته شد. جدول ۱، فراوانی نمونه‌های پژوهش که پرسشنامه آن‌ها مورد تحلیل قرار گرفت را به تفکیک هر تیم نشان می‌دهد. بر مبنای یافته‌های جمعیت‌شناختی؛ آزمودنی‌ها دارای میانگین سابقه حرفه‌ای 8 ± 4 سن 25 ± 4 ، سابقه حضور در لیگ برتر 3 ± 3 و سابقه حضور در تیم ملی به میزان 2 ± 2 سال بودند (۲ و ۳).

در آن طبیعی و قابل پیش‌بینی است، اما نحوه رویارویی و کنترل آنها امری است که به چالشی فراگیر در وضعیت کنونی تبدیل شده است. به عبارت دیگر، یک تصمیم اشتباه و یا غیراخلاقی می‌تواند زمینه ایجاد چندین مسأله جدید و در نهایت چرخه‌ای تصاعدی از مسائل اخلاقی گوناگون را فراهم سازد (۲، ۱۱).

یافته‌های یک پژوهش نشان می‌دهد؛ بین دو گروه ورزشکار^۳ و غیرورزشکار در متغیر اخلاق بر اساس اصول جهانی نیز تفاوت معنی‌دار وجود داشته و غیر ورزشکاران نسبت به ورزشکاران در این متغیر برتر هستند (۱۲). این در حالی است با افزایش سن، کارکرد قضاوت اخلاقی ورزشکاران حرفه‌ای کاهش یافته و احتمال انجام رفتارهای پر خطر عمدی افزایش می‌یابد (۱۳). در همین راستا، یافته‌هایی بدست آمد که نشان می‌داد دو عامل جمعیت‌شناختی^۴ سن و تحصیلات دارای اثر مستقیم بر تصمیم‌گیری اخلاقی افراد هستند و تجربیات فردی و کدهای اخلاقی دو عامل مهم در گرفتن تصمیم‌های اخلاقی در محیط‌های ورزشی محسوب می‌شوند (۱۴ و ۱۵). نتایج پژوهشی دیگر نشان می‌دهد؛ آگاهی اخلاقی مربیان به عنوان عاملی مهم در تصمیم‌گیری اخلاقی ورزشکاران و بازیکنان حرفه‌ای^۵ به شمار رفته و اکثر ورزشکاران نخبه، درخشش کوتاه مدت در مسابقه را به سلامتی خود ترجیح می‌دهند (۱۶). ضمن اینکه یافته‌های مربوط به بررسی تأثیر سن و سطح تحصیلات بر قضاوت اخلاقی ورزشکاران رشته‌های تیمی نشان داد: آزمودنی‌های با تحصیلات بالاتر و همچنین آزمودنی‌های با سن کمتر، سطح بالاتری از قضاوت اخلاق‌گرایانه را نشان می‌دهند (۱۷). دیگر پژوهشها نیز نشان می‌دهند: تجربیات فردی، شغلی و حرفه‌ای افراد دارای اثر مستقیم بر تصمیم‌گیری اخلاقی آنان است (۱۸). پژوهش‌های انجام شده در راستای الگوهای تصمیم‌گیری اخلاقی نیز نشان می‌دهد: عواملی نظیر شهرت، رسمیت، اقتدار و وابستگی‌های شغلی بر تصمیم‌گیری اخلاقی افراد مؤثر هستند (۱۹). ضمن اینکه بین تصمیم‌گیری اخلاقی دانشجویان دارای سابقه حضور در محیط‌های ورزش قهرمانی و سابقه حرفه‌ای^۶ با سایر دانشجویان تفاوت معنی‌دار وجود داشته و تصمیم‌گیری ورزشکاران دارای سابقه قهرمانی از اخلاق‌گرایی کمتری برخوردار است (۲۰). در سایر مطالعات، پژوهشگران بر

جدول ۱: فراوانی نمونه‌های پژوهش به تفکیک تیم‌های مورد مطالعه

تیم	تعداد	درصد
راه‌آهن	۱۷	۱۰/۵
نفت تهران	۱۴	۸/۶
مقاومت شهید سپاسی	۱۷	۱۰/۵
فولاد خوزستان	۱۷	۱۰/۵
شاهین بوشهر	۱۵	۹/۳
سپاهان اصفهان	۱۷	۱۰/۵
ملوان بندر انزلی	۱۱	۶/۸
نفت آبادان	۱۳	۸
پیکان	۱۴	۸/۶
پاس همدان	۱۳	۸
آلمینیوم هرمزگان	۱۴	۸/۶
مجموع	۱۶۲	۱۰۰

منفعت خود، یکی را انتخاب کند. ضمن اینکه در حالت نظاره‌گرا، فرد به عنوان فرد مطلع، تنها اظهار نظر کرده و منفعتی را متوجه خود نمی‌بیند (۲۴). به منظور حذف اثر مربوط به نگرش خیلی مطلوب یا خیلی نامطلوب فرد نسبت به یکی از ذینفعان فعال در فوتبال مانند داوران، مربیان، خبرنگاران، هواداران، مدیران و ورزشکاران، پرسشنامه به نحوی طراحی شده است که محور موضوع هر داستان یکی از گروه‌های برخوردار می‌باشد (۲ و ۳). یکی از سناریوهای طرح شده در پرسشنامه که با محوریت خبرنگاران ورزشی طراحی شده به شرح ذیل می‌باشد:

روزی یک خبرنگار آشنا با «مهران» که از بازیکنان موفق لیگ برتر فوتبال محسوب می‌شود تماس گرفته و به وی پیشنهاد می‌دهد در قبال دریافت مبلغی مشخص، زمینه چهره شدن وی در یکی از روزنامه‌های ورزشی و در نهایت انتقال وی به تیمی بهتر را فراهم نماید. «مهران» در صورت قبول پیشنهاد خبرنگار، فصل بعدی قرارداد مناسب‌تری داشته و احتمال حضورش در تیم ملی به میزان قابل توجهی افزایش خواهد یافت.

در این پرسشنامه از مقیاس ۵ ارزشی لیکرت (۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) نیز برای کمی‌سازی آن استفاده گردید. با توجه به هنجار تعیین شده برای این ابزار، هر چه نمره آزمودنی بیشتر باشد نشان از اخلاق‌گرایی بیشتر وی در مقابل منفعت‌گرایی می‌باشد (۲ و ۳).

برای تعیین روایی سازه‌ای و تأیید عامل‌های پرسشنامه از روش‌های تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی استفاده شد. برای این منظور از دو دسته مدل اکتشافی یعنی مدل اکتشافی مرتبه اول (برای بررسی رابطه بین گویه‌ها و خرده مقیاس‌ها) و اکتشافی مرتبه دوم (برای بررسی رابطه بین خرده مقیاس‌ها و عامل) استفاده شد. جدول‌های ۲ و ۳ رابطه بین خرده مقیاس‌ها و عامل تصمیم‌گیری اخلاقی را نشان می‌دهد که بیانگر کفایت و تأیید سازه مورد نظر می‌باشد (۲ و ۳).

به منظور جمع‌آوری داده‌ها؛ از پرسشنامه ۲۸ گویه‌ای وضعیت‌های دشوار اخلاقی در فوتبال حرفه‌ای (DPSQ-Iran) ساخته شده توسط شجاع و همکاران (۱۳۹۱) استفاده گردید (۲ و ۳). این پرسشنامه بر خلاف بیشتر ابزارهای مشابه مبتنی بر داستان بوده و قابلیت تصمیم‌گیری آزمودنی‌ها نسبت به ۶ وضعیت دشوار اخلاقی و البته فرضی را با پنج خرده-مقیاس؛ آگاهی اخلاقی^۸ (۶ گزینه)، مسئولیت اخلاقی^۹ (۵ گزینه)، اهمیت شرایط^{۱۰} (۶ گزینه)، قضاوت اخلاقی^{۱۱} (۶ گزینه) و محافظه‌کاری^{۱۲} (۵ گزینه) مورد ارزیابی قرار می‌دهد. قضاوت اخلاقی به داوری فرد در رابطه با چالش اخلاقی مطرح شده دلالت داشته و آگاهی اخلاقی به حساسیت فرد نسبت به وظیفه اخلاقی خود و واکنش او در صورت عدم حضور در موقعیت اخلاقی اشاره می‌کند. مسئولیت اخلاقی به ادراک فرد در ارتباط با مسئولیت و میزان پذیرش آن دلالت داشته و متغیر اهمیت شرایط نیز، میزان اهمیت وضعیت اخلاقی مطرح شده را از نظر فرد مورد بررسی قرار می‌دهد. در این میان متغیر محافظه‌کاری به تلاش فرد برای فرار از تصمیم‌گیری و اتخاذ موضع بی‌طرفانه اشاره می‌کند (۲ و ۳).

یکی از ویژگی‌های ابزار پژوهش حاضر آن است که فرد را در دو حالت عمل‌گرا و نظاره‌گرا قرار می‌دهد. در حالت عمل‌گرا، فرد خود را به جای شخصیت اصلی سناریو قرار داده و به طور ناخودآگاه درگیر چالشی می‌شود که باید از بین اخلاق‌گرایی و

جامعه‌شناسی و روانشناسی مورد تأیید قرار گرفته و ثبات درونی آن با آلفای کرونباخ ۰/۷۷ در یک مطالعه مقدماتی تعیین شد. با توجه به برقراری مفروضه‌های نرمال بودن و همگنی واریانس مربوط به نمره کلی پرسشنامه و خرده مقیاس‌های آن که با استفاده از آزمون کلموگروف اسمیرنوف بدست آمد و همچنین با توجه به تأیید نهایی مدل‌های اکتشافی و تأییدی و همچنین تأیید شاخص‌های برازش، به منظور برازش الگو و مشاهده نقش عوامل جمعیت‌شناختی در تصمیم‌گیری اخلاقی از تحلیل مسیر استفاده شد. ضمن اینکه جهت مقایسه تصمیم‌گیری اخلاقی و خرده مقیاس‌های آن به تفکیک تیم‌ها از تحلیل واریانس یک طرفه در سطح معنی‌داری $P < 0.05$ استفاده شد.

یافته‌ها

نتایج نشان داد، میانگین تصمیم‌گیری اخلاقی آزمودنی‌ها ۶۳/۰۳ بوده و بین تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان به تفکیک تیم‌ها

جدول ۲: نتایج آزمون KMO و بارتلت برای سازه تصمیم‌گیری اخلاقی

ضریب KMO	۰/۶۰
مجذور خی	۲۰۲/۱۶۵
درجه آزادی	۱۰
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱
درصد واریانس تبیین شده	۴۲/۴۵

جدول ۳: نتایج بارهای عاملی اختصاصی برای سازه تصمیم‌گیری اخلاقی

بار عاملی	خرده مقیاس
۰/۷۹۳	قضاوت اخلاقی
۰/۷۷۴	محافظه‌کاری
۰/۶۷۲	مسئولیت اخلاقی
۰/۵۸۶	آگاهی اخلاقی
۰/۳۱۶	اهمیت شرایط

روایی محتوایی ابزار توسط متخصصان حوزه‌های تربیت بدنی،

جدول ۴: آماره‌های مربوط به میانگین نمره تصمیم‌گیری اخلاقی آزمودنی‌ها و مقایسه آن به تفکیک تیم‌ها

تعداد	میانگین	انحراف معیار	آماره F	سطح معنی‌داری
۱۶۲	۶۳/۰۳	۱۰/۵۰	۴/۴۰۷	۰/۰۰۱

جدول ۵: آماره‌های توصیفی مربوط به میانگین نمره تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان تیم‌های لیگ برتر فوتبال ایران

تیم/میانگین نمره تصمیم‌گیری اخلاقی	میانگین	انحراف معیار
۱ راه آهن	۵۹/۴۰	۱۱/۵۲
۲ نفت تهران	۶۷/۵۳	۱۱/۰۶
۳ مقاومت شهید سپاسی	۶۳/۷۲	۸/۸۹
۴ فولاد خوزستان	۶۱/۸۰	۷/۶۵
۵ شاهین بوشهر	۵۸/۰۶	۱۱/۴۴
۶ سپاهان اصفهان	۶۸/۱۶	۱۱/۱۸
۷ ملوان بندر انزلی	۶۲/۷۸	۱۲
۸ نفت آبادان	۵۹/۲۰	۶/۶۸
۹ پیکان	۵۷/۸۸	۷/۱۲
۱۰ پاس همدان	۷۵/۳۷	۶/۶۳
۱۱ آلومینیوم هرمزگان	۶۰/۱۷	۸/۱۵
۱۲ مجموع	۶۳/۰۳	۱۰/۵۰

جدول ۶: آماره‌های مربوط به میانگین خرده مقیاس‌های تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان

تیم‌ها	آگاهی اخلاقی	مسئولیت اخلاقی	اهمیت شرایط	محافظه‌کاری	قضای اخلاقی
راه آهن	۶۲/۷۴	۵۰/۸۸	۶۴/۲۱	۵۶/۱۷	۶۲/۹۹
نفت تهران	۸۳/۶۳	۵۷/۵۰	۶۵/۴۷	۵۴/۲۸	۷۶/۷۸
مقاومت شهید سپاسی	۶۹/۶۰	۵۷/۶۴	۶۷/۸۹	۵۱/۱۷	۷۲/۳۰
فولاد خوزستان	۷۴/۲۶	۵۱/۱۷	۶۷/۷۷	۵۱/۴۷	۶۳/۴۸
شاهین بوشهر	۶۱/۹۴	۴۹/۳۳	۶۷/۷۷	۴۷/۶۶	۶۳/۶۱
سپاهان اصفهان	۷۵/۴۹	۶۷/۰۵	۶۴/۲۱	۵۷/۳۵	۷۶/۷۱
ملوان بندر انزلی	۷۷/۲۷	۵۵	۵۶/۴۳	۵۵/۹۰	۶۹/۳۱
نفت آبادان	۷۴/۶۷	۴۴/۲۳	۶۸/۹۱	۴۱/۵۳	۶۶/۶۶
پیکان	۶۷/۵۵	۴۹/۴۶	۶۵/۱۷	۴۳/۹۲	۶۳/۰۹
پاس همدان	۹۰/۰۶	۵۵/۳۸	۶۲/۵۰	۷۵	۹۳/۹۱
آلمینیوم هرمزگان	۸۰/۳۵	۴۰/۳۵	۶۹/۶۴	۴۱/۷۸	۶۸/۷۵

جدول ۷: آماره‌های مربوط به مقایسه به میانگین نمره خرده مقیاس‌های تصمیم‌گیری اخلاقی آزمودنی‌ها به تفکیک تیم‌ها

آماره 'F'	آگاهی اخلاقی	مسئولیت اخلاقی	اهمیت شرایط	محافظه‌کاری	قضای اخلاقی
	۴/۲۶۱	۲/۰۹۲	۰/۴۶۸	۳/۹۴۶	۵/۰۰۱
سطح معنی‌داری	۰/۰۰۱	۰/۰۲۸	۰/۹۰۹	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱

یافته‌ها نشان داد: میانگین نمره آگاهی اخلاقی آزمودنی‌ها $۷۳/۸۱ \pm ۱۷/۳۱$ ، مسئولیت اخلاقی $۵۲/۸۳ \pm ۲۰/۰۲$ ، اهمیت شرایط $۶۵/۷۶ \pm ۱۹/۲۸$ ، محافظه‌کاری $۵۲/۳۴ \pm ۱۸/۹۴$ و قضای اخلاقی $۷۰/۴۲ \pm ۱۷/۲۴$ می‌باشد. با توجه به اطلاعات ارائه شده در جدول ۷ و بر پایه یافته‌های آزمون تعقیبی، بین اکثر تیم‌هایی که دارای بیشترین و کمترین میزان تفاوت در میانگین خرده مقیاس‌های تصمیم‌گیری اخلاقی هستند تفاوت معنی‌دار وجود دارد.

در ادامه، یافته‌ها با توجه به تناسب مطلوب شاخص‌های برآزش مربوط به مدل تحلیل عاملی تأییدی برای سازه تصمیم‌گیری اخلاقی و با توجه تأیید مدل عاملی اکتشافی و تأیید روایی سازه‌های سازه تصمیم‌گیری اخلاقی و خرده‌مقیاس‌های آن، سؤال تحقیق مبنی بر چگونگی وجود رابطه میان عوامل جمعیت شناختی و تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان فوتبال ایران مورد آزمون قرار گرفت. برای پاسخ به این سؤال، سازه

تفاوت معنی‌دار وجود دارد ($F=۴/۴۰۷$ ، $P=۰/۰۰۱$). این در حالی است که بر اساس یافته‌های آزمون تعقیبی توکی؛ بین تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان سه تیم پاس همدان، نفت تهران، سپاهان اصفهان و ملوان بندر انزلی با تصمیم‌گیری بازیکنان سایر تیم‌ها تفاوت معنی‌داری وجود دارد ($P<۰/۰۵$). جدول ۴ و ۵ آماره‌های مربوط به میانگین نمره تصمیم‌گیری اخلاقی آزمودنی‌ها را به تفکیک تیم‌ها نشان می‌دهند.

همان‌طور که جدول ۵ مشاهده می‌شود؛ بازیکنان تیم‌های پاس همدان، سپاهان اصفهان، نفت تهران و ملوان بندر انزلی به ترتیب دارای بیشترین اخلاق‌مداری در تصمیم‌گیری‌های خود هستند. ضمن اینکه کمترین میزان اخلاق‌مداری در تصمیم‌گیری نیز در بازیکنان تیم‌های پیکان و شاهین بوشهر مشاهده می‌شود.

جدول ۸: آماره‌های مربوط به مرحله اول تعیین ضرایب مسیری متغیرهای جمعیت‌شناختی و تصمیم‌گیری اخلاقی

سطح معنی‌داری	برآورد استاندارد شده	برآورد			
۰/۳۷۳	-۰/۱۰۴	-۰/۲۸۸	سن	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۱۸۷	-۰/۲۶۵	-۰/۶۲۶	سابقه فوتبال	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۷۶۷	۰/۰۳۵	۰/۱۶۰	سابقه لیگ	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۱۳۰	۰/۴۱۱	۲/۸۵۲	سابقه تیم ملی	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۸۵۸	-۰/۰۱۷	-۰/۳۷۰	محل سکونت	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۲۹۱	۰/۰۸۱	۱/۷۲۳	تحصیلات	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۴۳۸	۰/۰۶۱	۱/۴۸۲	وضعیت تأهل	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
	۰/۰۸۶	۱	تعداد فرزندان	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۱۴۰	-۰/۱۱۱	-۲/۲۸۳	درآمد	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۳۱۴	-۰/۰۷۴	-۱/۵۴۸	پست بازی	<	تصمیم‌گیری اخلاقی

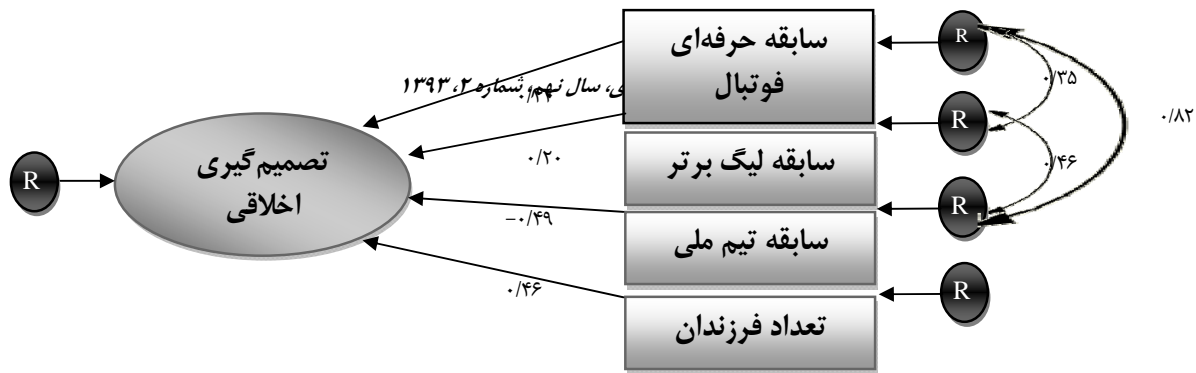
جدول ۹: آماره‌های مربوط به مرحله دوم تعیین ضرایب مسیری متغیرهای جمعیت‌شناختی و تصمیم‌گیری اخلاقی

سطح معنی‌داری	برآورد استاندارد شده	برآورد			
	۰/۴۱۸	۱	سابقه فوتبال	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
۰/۰۳۱	۰/۲۰۲	۰/۹۵۰	سابقه لیگ	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
<۰/۰۰۱	-۰/۴۹۳	-۳/۳۱۷	سابقه تیم ملی	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
<۰/۰۰۱	۰/۴۵۹	۵/۱۳۳	تعداد فرزندان	<	تصمیم‌گیری اخلاقی
<۰/۰۰۱	۰/۴۳۳	۳/۵۰۷	۴R	<	۳R
۰/۰۰۱	۰/۳۵۱	۱/۶۳۱	۵R	<	۴R
<۰/۰۰۱	۰/۴۵۹	۵/۷۷۱	۵R	<	۳R

تیم ملی و تعداد فرزندان با متغیر تصمیم‌گیری اخلاقی معنی‌دار بودند و در مورد رابطه بین سابقه مشارکت حرفه‌ای در فوتبال با توجه به این که مقدار ضریب استاندارد آن از ۰/۳ بزرگتر بود، رابطه بین این متغیر با متغیر تصمیم‌گیری اخلاقی قابل ملاحظه بود. در این مورد، با توجه به اینکه متغیر سابقه مشارکت حرفه‌ای در فوتبال به عنوان متغیر مرجع در نظر گرفته شده بود، برای آن آزمون معنی‌داری انجام نشد. نگاره ۱، مدل نهایی تبیین نقش متغیرهای جمعیت‌شناختی در تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان حرفه‌ای فوتبال ایران را نشان می‌دهد.

تصمیم‌گیری اخلاقی به عنوان یک متغیر درون‌زاد وارد مدل گردید. با توجه به تنوع متغیرهای جمعیت‌شناختی و عدم وجود قابلیت تبدیل آنها به یک متغیر برون‌زاد واحد، هر یک از آنها به صورت انفرادی به متغیر درون‌زاد تصمیم‌گیری اخلاقی وارد شدند. در این حالت با توجه به تعداد زیاد متغیرهای جمعیت‌شناختی و عدم معنی‌داری تعداد زیادی از آنها که نتایج آنها در جدول ۸ ارائه شده است، مدل به صورت گام به گام و با حذف متغیرهای دارای ضرایب استاندارد پایین برآزش شده و در نهایت مدل نهایی پژوهش بر پایه اطلاعات ارائه شده در جدول ۹ طراحی گردید.

همان‌طور که در جدول ۸ مشاهده می‌شود؛ ضرایب مسیری مربوط به رابطه بین سابقه حضور در لیگ برتر، سابقه حضور در

نگاره ۱: الگوی تبیین ارتباط میان متغیرهای جمعیت‌شناختی با تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان حرفه‌ای فوتبال ایران

باشد. در واقع توصیف یک موقعیت فرضی، باعث ایجاد تصویری می‌شود که با تجربیات، دانش و نگرش درونی شده فرد همراه شده و او را از پیامدهای احتمالی تصمیم خود که می‌تواند مثبت و یا منفی باشد آگاه می‌سازد (۲). نکته دیگر وجود تفاوت میان دو حالت عمل‌گرا و یا نظاره‌گرا در وضعیت دشوار اخلاقی است. در حالت نظاره‌گرا که آگاهی اخلاقی بر آن دلالت دارد، فرد به عنوان کسی که از اتفاق و پیامدهای اخلاقی آن آگاه است، تنها اظهار نظر کرده و منفعتی را متوجه خود نمی‌بیند. اما در حالت عمل‌گرا یا در مقام قضاوت، خود را به جای شخصیت اصلی داستان قرار داده و ناخودآگاه درگیر چالشی می‌شود که باید از بین احترام به ارزش‌های اخلاقی و منفعت شخصی، یکی را انتخاب کند (۲۷). همان‌طور که در یافته‌های پژوهش مشاهده شد؛ بین آگاهی و قضاوت اخلاقی تیم‌ها نوعی هماهنگی وجود دارد. یعنی بازیکنی که نسبت به وظایف اخلاقی‌اش آگاهی دارد، به طور طبیعی قضاوتش نیز اخلاقی خواهد بود. اما در بین تیم‌های لیگ برتری فوتبال ایران بویژه آلومینیوم هرمزگان، نفت تهران و فولاد خوزستان، آنچنان که باید هماهنگی لازم میان آگاهی و قضاوت اخلاقی مشاهده نمی‌شود. به عبارت ساده‌تر، بازیکنان این تیم‌ها علی‌رغم داشتن آگاهی، از قضاوت کمتر اخلاقی‌تری برخوردار هستند. این امر پیش از آنکه یک یافته علمی محسوب شود، یک «زنگ خطر» به حساب می‌آید.

بر پایه یافته‌ها، آگاهی اخلاقی بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران در وضعیت متوسط و در مقایسه با سایر خرده‌مقیاس‌های در وضعیت مطلوب‌تری قرار دارد. آگاهی اخلاقی به حساسیت فرد نسبت به وظیفه اخلاقی خود دلالت داشته و به تصمیم او به عنوان یک فرد بیرونی و خارج از موقعیت اخلاقی اشاره می‌کند.

بر پایه یافته‌ها، وضعیت تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان در حد متوسط بوده و با توجه به شواهد بی‌اخلاقی در فوتبال ایران، یافته بدست آمده، طبیعی و منطقی به نظر می‌رسد (۲ و ۳). با این حال بین تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان به تفکیک تیم‌ها تفاوت معنی‌دار وجود دارد که دلایل گوناگونی را می‌توان برای آن متصور شد. شرایط متفاوت و فرهنگ حاکم بر تیم‌های ورزشی، سوابق و تجربیات متفاوت تیم‌ها و بازیکنان، ویژگی‌های کار گروهی و انسجام تیمی، تفاوت در کانون کنترل و رشد شناختی اجتماعی بازیکنان از جمله این دلایل محسوب می‌شوند (۲۵، ۲۶). در این میان عامل شهرت نیز تأثیرگذار بوده و تقویت وابستگی‌های شغلی و در نتیجه به تصمیم‌های محافظه‌کارانه و اخلاقی‌تر منتهی می‌شود. به عبارت دقیق‌تر، اگر ورزشکار احساس کند تصمیم غیر اخلاقی ممکن است محبوبیت، اقتدار و جایگاه شغلی وی را به خطر بیندازد، نسبت‌گرا عمل کرده و تصمیم اخلاقی را علی‌رغم از دست دادن منافع و نتیجه کوتاه مدت به تصمیم غیر اخلاقی ترجیح می‌دهد. اینکه تیم‌های پاس همدان، نفت تهران و سپاهان اصفهان به نسبت سایر تیم‌ها از میانگین نمره تصمیم‌گیری اخلاقی بیشتری برخوردار هستند علاوه بر قدمت و اصالت این تیم‌ها، ممکن است حاصل شرایط، ارزش‌ها و قوانین حاکم بر آن‌ها باشد که وضعیت بهتری را نسبت به سایر تیم‌ها نشان می‌دهد (۱۱).

اگرچه احتمال وجود تفاوت‌هایی میان واکنش افراد در موقعیت‌های فرضی و واقعی وجود دارد اما، قرار گرفتن افراد در همین موقعیت‌های فرضی، علاوه بر به چالش کشیدن ادراکات، آنان را در مقابل وضعیتی دوگانه قرار می‌دهد که پاسخ به هر کدام می‌تواند با مزایا و در مقابل پیامدهای نامطلوبی همراه

می‌تواند یکی از دلایل احتمالی ناتوانی در تصمیم‌گیری باشد (۲۸). اینکه، برخی بازیکنان به رغم آگاهی نسبی، بی‌طرفی را انتخاب کرده و از تصمیم‌گیری اجتناب می‌کنند، مسئله‌ای است که لزوم انجام پژوهش‌های بیشتر در این زمینه را یادآور می‌شود. بر پایه یافته‌ها، از بین متغیرهای جمعیت‌شناختی، بین سابقه حضور در لیگ برتر، سابقه حضور در تیم ملی، سابقه مشارکت حرفه‌ای در فوتبال و تعداد فرزندان با متغیر تصمیم‌گیری اخلاقی رابطه معنی‌دار وجود دارد. این متغیرها به جز متغیر تعداد فرزندان که اهمیت آن برای اولین بار در مدل‌های تصمیم‌گیری اخلاقی تأیید می‌شود، کلیت سایر متغیرها به تجربیات فردی و حرفه‌ای بازیکنان مربوط بوده و از این منظر با مدل‌های تصمیم‌گیری اخلاقی برخی پژوهشگران همخوان است (۱۵، ۱۸ و ۲۰). بر پایه نظر پژوهشگران، تجربیات فردی، شغلی و حرفه‌ای افراد منجر به بازتولید و یا ساخت احساساتی می‌شود که به طور مستقیم بر تصمیم‌گیری اخلاقی‌تر آنان تأثیر می‌گذارد. البته این امر در رابطه با بازیکنان عضو تیم ملی صدق نکرده و ارتباط مشاهده شده در مدل معکوس می‌باشد. از دلایل این امر می‌توان به اداراکات منطقی‌تر بازیکنان تیم ملی مبنی بر کفایت وجود ضمانت‌های شغلی و حرفه‌ای اشاره کرد. به عبارت ساده‌تر، هنگامی که بازیکن به واسطه جایگاه خود، ضمانت‌های شغلی و حمایتی بیشتری را متوجه تصمیم‌ها و رفتارهای خود می‌بیند، سعی می‌کند جانب احتیاط و احترام به ارزش‌های اخلاقی را تا حد لزوم کنار گذاشته و به نسبت شرایط و منافع خود تصمیم‌گیری نماید (۱۱).

یافته‌های پژوهش حاضر با نتایج برخی پژوهش‌ها مبنی بر ارتباط سن و تحصیلات با تصمیم‌گیری اخلاقی افراد ناهمخوان است (۱۷، ۱۴ و ۱۹). از دلایل این ناهمخوانی می‌توان به نزدیک بودن سن و مدرک تحصیلی آزمودنی‌ها، نبود فرصت‌های رشد شناختی و اجتماعی متفاوت برای افراد با سنین مختلف و همچنین مشترک بودن کانون‌های کنترل و توجه در بازیکنان سنین مختلف اشاره کرد. ضمن اینکه بر پایه یافته‌ها هر چه تعداد فرزندان بازیکنان متأهل بیشتر باشد، تصمیم‌گیری آنان نیز اخلاقی‌تر خواهد بود. این امر از آنجا ناشی می‌شود که چنین بازیکنانی مسئولیت اخلاقی بیشتری را در قبال فرزندان خود

از آنجا که در این خرده‌مقیاس، فرد تنها اظهار نظر کرده و با کمترین میزان چالش روبرو می‌شود، طبیعی است که اخلاقی‌تر تصمیم گرفته و نمره بیشتری را در این خرده‌مقیاس کسب می‌کند. اما، در سایر خرده‌مقیاس‌ها به جز اهمیت شرایط، از آنجا که با چالش بیشتری روبرو می‌شود، میزان اخلاق‌گرایی در تصمیم‌گیری به میزان قابل توجهی کاهش می‌یابد. حتی تیم فوتبال پاس همدان هم که میانگین نمره به نسبت مساعدی در خرده‌مقیاس آگاهی اخلاقی به دست آورده است، در خرده‌مقیاس مسئولیت اخلاقی بازیکنان خود با افت قابل توجهی مواجه می‌شود. این امر از آنجا ناشی می‌شود که اغلب بازیکنان بویژه بازیکنان حرفه‌ای تلاش می‌کنند از فرار گرفتن در موقعیت‌های چالش‌زا دوری کرده و نقش افراد و متغیرهای دیگر را نیز در ایجاد مسائل اخلاقی و پذیرش مسئولیت‌های آن دخیل می‌دانند. برخی از پژوهشگران، از آگاهی اخلاقی مریبان به عنوان عاملی مهم در تصمیم‌گیری اخلاقی ورزشکاران یاد کرده و معتقدند؛ ورزشکاران به طور ناخودآگاه بخش قابل توجهی از مسئولیت‌های اخلاقی خود را به مریبانشان تفویض می‌کنند. یافته اخیر ضرورت توجه هر چه بیشتر مریبان به ارزش‌های اخلاقی را بیش از پیش یادآور می‌شود (۱۶).

بر پایه یافته‌ها، کمترین میانگین مربوط به نمره خرده-مقیاس‌های تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران، مربوط به خرده‌مقیاس محافظه‌کاری می‌باشد. نکته قابل توجه در این راستا، تلاش برخی بازیکنان برای بی‌طرف نگه داشتن خود و البته اجتناب از تصمیم‌گیری است. ممکن است این دسته از افراد، نیازمند دریافت اطلاعات بیشتر برای تصمیم‌گیری باشند و یا بر پایه ویژگی‌های شخصیتی علاقه‌مند به واگذاری مسئولیت تصمیم‌گیری بر عهده دیگران بویژه نیروهای الگو باشند. اهمیت بحث حاضر زمانی بارزتر می‌شود که بی‌تصمیمی در مقابل دو حالت تصمیم‌گیری اخلاقی و غیر اخلاقی قرار می‌گیرد. در فرهنگ برخی جوامع و به تبع خانواده‌ها، قضاوت پیرامون مسائل اخلاقی و اعتقادی آن‌قدر حساس و سخت می‌شود که محافظه‌کاری و در نهایت اجتناب از تصمیم‌گیری را به دنبال دارد. بر اساس نظر صاحب‌نظران، نداشتن تجربه در ارتباط با ساختار و موقعیت اخلاقی هر ورزش

باشگاه‌ها در هنگام و قبل اخذ قرارداد، مسئولیت‌های اخلاقی و اجتماعی ورزشکار در قبال باشگاه را به طور مکتوب یادآور شده و جرائم بی‌توجهی به آن را به طور شفاف بیان نمایند. باشگاه‌ها از طریق ورزشکاران با تجربه و پیشکسوت ترتیبی اتخاذ نمایند که این دسته از ورزشکاران به طور منظم و در طی جلساتی مداوم، تجربیات و خاطرات خود از پیامدهای بی‌اخلاقی را در اختیار ورزشکاران تیم‌های پایه قرار دهند. در نهایت به مربیان پیشنهاد می‌شود؛ تمرینات شبیه‌ساز اخلاقی را با هدف پرورش تجربیات فردی بازیکنان خود در دستور کار قرار دهند.

سپاسگزاری

پژوهش حاضر با حمایت و همکاری دفتر پژوهش‌های کاربردی دانشگاه تربیت مدرس، آکادمی ملی فدراسیون فوتبال و سازمان لیگ برتر فوتبال جمهوری اسلامی ایران انجام پذیرفت که بر خود لازم می‌دانیم کمال تشکر و قدردانی را از مدیریت این نهادها و همچنین مدیران و مربیان باشگاه‌های مشارکت‌کننده داشته باشیم. ضمن اینکه از آقایان سید مهدی شیخ‌الاسلامی، فرید کوثری‌فرد و سجاد کرمی به دلیل همکاری متعهدانه در جمع‌آوری داده‌های پژوهش تشکر و قدردانی می‌نماییم.

واژه‌نامه

1- Ethical decision-making	تصمیم‌گیری اخلاقی
2- Ethical Dilemma	وضعیت دشوار اخلاقی
3- Athletic	ورزشکار
4- Demographic factors	عوامل جمعیت شناختی
5- Professional player	بازیکن حرفه‌ای
6- Professional background	سابقه حرفه‌ای
7- Premier league	لیگ برتر
8- Ethical awareness	آگاهی اخلاقی
9- Ethical responsibility	مسئولیت اخلاقی
10- Importance of situation	اهمیت شرایط
11- Premier Judgment	قضاوت اخلاقی
12- Conservatism	محافظه کاری
13- Ethical simulation training	تمرینات شبیه‌ساز اخلاقی

احساس می‌کنند که ممکن است بخشی از این مسئولیت‌پذیری به شغل و حرفه آنان نیز انتقال یابد. به طور کلی و با توجه به یافته‌های پژوهش پیشنهاد می‌شود؛ باشگاه‌های لیگ برتری کشور، فرصت‌های آموزش اخلاق کاربردی را به منظور افزایش آگاهی‌های اخلاقی بازیکنان خود در اولویت قرار داده و مربیان نیز تمرینات شبیه‌ساز^{۱۳} اخلاقی را با هدف پرورش تجربیات فردی بازیکنان خود در دستور کار قرار دهند. عدم ثبات در برخورد با رفتارهای غیراخلاقی و ایجاد ضمانت‌های کاذب برای بازیکنان الگو و ملی‌پوش، منجر به توسعه نگرش هر چه بیشتر منفعت‌گرایی و نسبی‌گرایی در بین بازیکنان می‌شود. این در حالی است که بازیکن رشد یافته بر مبنای روش‌های غیر اخلاقی، به طور حتم برای حفظ و رشد هر چه بیشتر خود مجبور به گرفتن تصمیم‌های نادرست و غیر اخلاقی‌تر می‌شود. از این‌رو، استعدایابی و پرورش فنی، اجتماعی و رفتاری بازیکنان شایسته از سنین پایه و همچنین مهندسی اخلاقی^{۱۴} تجربیات فردی، شغلی و حرفه‌ای آنان، ممکن است منجر به بهبود وضعیت اخلاقی فوتبال ایران در آینده نزدیک شود (۲۹).

نتیجه‌گیری

همواره این احتمال وجود دارد که افراد تلاش نمایند تصویری اخلاقی از خود نشان داده و این در حالی است که پژوهش حاضر به واسطه قرار دادن افراد در یک وضعیت فرضی به نسبت آزمون‌های ادراک‌سنج^{۱۵} مشابه از اعتبار بیشتری برخوردار باشد (۳۰). با وجود این احتمال، نتایج این پژوهش نشان داد که تصمیم‌گیری اخلاقی بازیکنان لیگ برتر فوتبال ایران در وضعیت متوسط و نامطلوبی بوده و اکثریت بازیکنان علی‌رغم آگاهی‌های اخلاقی، دارای مسئولیت‌پذیری اخلاقی کمتری هستند. از این‌رو باشگاه‌های لیگ برتری کشور می‌توانند فرصت‌های آموزش اخلاق عملی را به منظور افزایش آگاهی‌های اخلاقی بازیکنان خود در اولویت قرار دهند (۳۱). همچنین باید مهندسی اخلاقی تجربیات فردی، شغلی و حرفه‌ای بازیکنان مستعد از سنین پایه در دستور کار مربیان و باشگاه‌ها قرار گیرد.

13. Chaumeton N, Duda JL. (1988). Is it how you play the game or whether you win or lose? The effect of competitive level and situation on coaching behaviors. *Journal of Sport Behavior*; 11: 157-174.

14. Arnett DB. (1998). Strategic and ethical decision-making in marketing: the influence of cognitive moral development and cognitive style. USA: Dissertation at Texas Tech University.

15. Hums MA, Barr CA, Gullion L. (1999). The Ethical issues confronting managers in the sport industry. *Journal of Business Ethics*; 20: 51-66.

16. Ray R, Loubert P. (2000). Athletic Trainers Doing the Right Thing: Ethics in Sport Medicine. *Management Strategies in Athletic Training. Human Kinetics*; 239-251.

17. Proios M, Doganis G. (2006). Age and educational in moral judgment of participants in team sports. *Perceptual and Motor Skills*; 102: 247-253.

18. Mumford MD, Connelly S, Brown RP, Murphy ST, Hill JH, Antes AL, et al. (2007). Ethics training for scientists: Effects on ethical decision-making. Manuscript submitted for publication.

19. Fraedrich J, Iyer R. (2008). Retailers' major ethical decision making constructs. *Journal of Business Research*; 61: 834-841.

20. Caswell SV, Ambegaonkar JP, Caswell AM, Gould TE. (2009). Antecedents of ethical decision-making: Intercollegiate sporting environments as clinical education and practice settings. *Journal of Applied Health*; 38: 1-12.

21. Rudnicka EA. (2009). Development and evaluation of a model to assess engineering ethical reasoning and decision making. [Ph.D thesis]. Pittsburgh: University of Pittsburgh.

22. D'Anjou P. (2011). An alternative model for ethical decision-making in design: A Sartrean approach. *Design Studies*; 32 (1): 45-59.

23. Caswell SV. (2003). Individual moral philosophies and ethical-decision making of undergraduate athletic training education students and instructors. [Ph.D thesis]. USA: Ohio University.

24. Nichols S, Mallon R. (2006). Moral dilemmas and moral rules. *Cognition*; 100: 530-542.

25. Treviño LK. (1986). Ethical decision-making in organizations: A Person-situation interactionist model. *Academy of Management Review*; 11: 601-617.

26. Treviño LK, Youngblood SA. (1990). Bad apples in bad barrels: A causal analysis of ethical decision-

14- Ethical engineering

مهندسی اخلاقی

15- Perception measures

آزمون‌های ادراک سنج

منابع

1. Shajie R. (2014). Modern Perspectives in Soccer Sociology. Afkar Publication. P. 189-206. (In Persian).
2. Shajie R, Kozechiyan H, Ehsani M, Amiri M. (2013). Influence of personal, political, legal & economical climates on ethical decision making of professional soccer player. *Applied research of sport management & biology*; 1(3): 19-26. (In Persian).
3. Shajie R, Kozechiyan H, Ehsani M. (2013). Influence of Iranian Professional Soccer Players Ideology on their Ethical Decision-Making. *Sport psychology studies*; 2: 27-38. (In Persian).
4. Ehsani M, Shajie R. (2013). Ethics Sport with Philosophical view. Sport Science Research Center. (In Persian).
5. Shajie R, Porsoltani-Zarandi H. (2012). Validity & reliability of ethical paradox questionnaire in sport. *Research in sport science*; 11; 103-118. (In Persian).
6. Shajie R, Kozechiyan H, Sarreshtedari M. (2013). Comparison of ethical situation in amateur & professional sporter. Tehran: International conference of Asian Universities. (In Persian).
7. Rudd A, Mullane S, Stoll SK. (2010). The development of an instrument to measure the ethical decision making of sport managers. *Journal of Sport Management*; 24: 59-83.
8. Kretchmar RS. (1994). Practical Philosophy of Sport. Illinois: Human Kinetics.
9. Shajie R, Kozechiyan H, Ehsani M, Amiri M. (2014). Considering the Traits of Professional Soccer in Iran. *Journal of new approach in sport management*; 2: 69-82. (In Persian).
10. Kampf S. (2005). A study of division I men's college basketball official's perceptions of sportsmanship. USA: Dissertation at State University of New York.
11. Shajie R, Kozechiyan H, Ehsani M, Amiri M. (2014). Consistence of ethical ideology in Iranian Professional Soccer Players. *Sport Physiology & Management Journal*. (In Press). (In Persian).
12. Khabiri M. (2002). The Differences between Athletic and non Athletic Women in Respecting Ethics. *Harakat Journal*; 13: 5-19. (In Persian).

- making behavior. *Journal of Applied Psychology*; 75: 378-385.
27. Ghareh MA, Shajie R. (2012). Decision-Making Ability of Physical Education Students. *Journal of sport management review*; 4 (15): 31-46. (In Persian).
28. Vallerand RJ, Briere NM, Blanchard C, Provencher P. (1997). Development and validation of the multidimensional sportsperson ship orientations scale. *Journal of Sport & Exercise Psychology*; 19: 197-206.
29. Sarmadi MR, Shalbah A. (2007). Professional Ethics in Total Quality Management. *Ethics in Science & Technology*; 2(3-4): 99. (In Persian).
30. Abaszadeh Jahromy M. (2009). The Effect of Ethics on Human Thought and Feeling. *Ethics in science & Technology*; 3(3-4): 77. (In Persian).
31. Alipoor A, Shalbah A. (2009). Ethics in Virtual Education. *Ethics in Science & Technology*; 3(1-2): 43-50. (In Persian).